

SCENARIUSZ LEKCJI BIBLIOTECZNEJ NA TEMAT: "Rok 2003 rokiem osób niepełnosprawnych"

Alicja Figarska, Biblioteka Pedagogiczna w Radomiu

Opublikowano 05.12.2000

Cele ogólne:

- Zapoznanie uczniów z kalendarzem uroczystości odbywających się z okazji Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych;
- Zapoznanie uczniów z trudnościami i możliwościami niepełnosprawnych w Polsce i w innych krajach.

Cele szczegółowe:

Po lekcji uczeń:

- orientuje się ogólnie w tematyce dotyczącej obchodów Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych w Polsce;
- wie, na czym polega działalność Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji;
- zna najważniejsze publikacje Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji;
- wie, z jakimi problemami spotykają się czytelnicy niepełnosprawni w bibliotekach.

Pomoce dydaktyczne: książki dotyczące osób niepełnosprawnych, książki dla niewidomych i niedowidzących, hasła reklamowe, referat pt. "Rok 2003 Europejskim Rokiem Niepełnosprawnych".

Metody: referat, prezentacja, dyskusja.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel - bibliotekarz wita młodzież i przedstawia temat lekcji.
2. Nauczyciel przekazuje uczniom informacje na temat obchodów Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych, wykorzystując referat oraz hasła reklamowe:
  - *"Czy naprawdę jesteśmy inni?"*
  - *"Człowiek bez barier"*
  - *"Płytką wyobraźnia to kalectwo"*
  - *"Niepełnosprawni - pełnoprawni obywatele Europy"*
3. Uczniowie po uważnym wysłuchaniu wszystkich informacji, oglądają książki i czasopisma przyniesione przez nauczyciela. Następnie dyskutują i wypowiadają się na temat problemów osób niepełnosprawnych. Podają propozycje różnych form pomocy dla tych ludzi. Rozmawiają o konieczności zmian w relacjach osób pełnosprawnych z niepełnosprawnymi.
4. Podsumowanie lekcji.
5. Narzędzia do ewaluacji:

Czy uważasz, że lekcje biblioteczne na temat osób niepełnosprawnych są potrzebne?

Tak

Nie

Nie mam zdania

Czy informacje uzyskane podczas dzisiejszej lekcji pozwolą ci lepiej zrozumieć osoby niepełnosprawne?

Tak

Nie

Nie mam zdania

Jak oceniasz wysiłki i przedsięwzięcia naszego państwa w kierunku zrównania szans osób

niepełnosprawnych z pełnosprawnymi?

Pozytywnie

Negatywnie

Trudno powiedzieć

ROK 2003 EUROPEJSKIM ROKIEM NIEPEŁNOSPRAWNYCH

11.04.2003r. w Bibliotece Publicznej miasta stołecznego Warszawy odbyło się seminarium na temat niepełnosprawnych. Spotkanie poprowadził prezes Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji Piotr Pawłowski. Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji jest organizacją pozarządową założoną w 1994 r., jedną z 5 tysięcy działających na rzecz niepełnosprawnych.

Najważniejszą sprawą dla Stowarzyszenia jest zmiana wizerunku osoby niepełnosprawnej, walka ze stereotypami w celu likwidowania lęku przed niepełnosprawnością. Stowarzyszenie pomaga uaktywnić osoby niepełnosprawne (według GUS jest ich około 4 mln) poprzez dostarczenie kompleksowej informacji, szkolenia, kampanie społeczne, wydarzenia kulturalne, programy telewizyjne, aukcje.

3.12.2003r. Rada UE ustanowiła rok 2003 Europejskim Rokiem Osób Niepełnosprawnych. Najważniejsze cele, jakie postawiła sobie Rada:

- podniesienie świadomości o prawie osób niepełnosprawnych do ochrony przed dyskryminacją oraz do pełnego i równego korzystania z tych praw;
- zachęcanie do przemyślenia i przedyskutowania rozwiązań potrzebnych do promowania równych szans osób niepełnosprawnych w Europie;
- promowanie idei równego dostępu dzieci i młodzieży do edukacji;
- pobudzanie współpracy między wszystkimi zainteresowanymi stronami, a mianowicie rządem, partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi, służbami społecznymi, sektorem prywatnym, grupami wolontariatów, osobami niepełnosprawnymi oraz ich rodzinami.

Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji w Warszawie wydaje magazyn "Integracja" - dwumiesięcznik o zasięgu ogólnokrajowym. Publikowane są w nim porady fachowców z dziedziny zdrowia, prawa, psychologii, kultury, inicjatywy i organizacje działające na rzecz niepełnosprawnych. Celem pisma jest - poza dostarczeniem fachowej informacji - przede wszystkim przełamywanie stereotypów dotyczących niepełnosprawności, przekonania, że niepełnosprawność nie musi oznaczać gorszego życia.

Publikowane materiały ułożone są w sześciu działach tematycznych:

1. Fakty i opinie.
2. Społeczeństwo
3. Kultura i rozrywka.
4. Żyjmy lepiej.
5. Twój komputer.
6. Centrum informacyjne.

Z inicjatywy Stowarzyszenia Przyjaciół Integracji 20.01.2003 r rozpoczęła się kampania telewizyjna promująca hasło ogólnopolskiej kampanii społecznej "Czy naprawdę jesteśmy inni?". W Telewizji Polskiej (Jedynka, Dwójka oraz TVP 3 Regionalna) emitowane są spoty promujące Rok Osób Niepełnosprawnych. Trwa też kampania radiowa w stacjach ogólnopolskich i regionalnych oraz w prasie. Jej głównym przesłaniem jest tworzenie świadomości, że każdy człowiek ma prawo kochać marzyć, cieszyć się.

Telewizja, radio i prasa organizują następujące imprezy poświęcone niepełnosprawnym:

- malowanie wargami i ustami

- konkurs na hotel bez barier
- konkurs dla dziennikarzy "Oczy otwarte"
- program "Polska bez barier"
- kampania billboardowa "Czy naprawdę jesteśmy inni?"
- stworzony został portal dla osób niepełnosprawnych www.niepełnosprawni_info

Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji wydało dwie ważne publikacje. Są to:

- broszura informacyjna przedstawiająca strukturę i sposoby działania krajów Unii pt. "Osoby niepełnosprawne w Unii Europejskiej",
- pozycja książkowa pt. "Niepełnosprawny - pełnoprawny obywatel Europy".

Oba wydania dostępne są w wersji papierowej i elektronicznej. Pozycje te umożliwiają kształcenie świadomości niepełnosprawnych oraz działających na ich rzecz organizacji w Polsce, na temat integracji europejskiej, w szczególności na temat unijnych rozwiązań prawnych wobec niepełnosprawnych obywateli.

Poszerzenie Unii o kraje Europy Środkowo - Wschodniej implikuje pilną potrzebę przybliżenia wiedzy o możliwościach funkcjonowania niepełnosprawnych Polaków w Unii Europejskiej. Jeśli chodzi o budownictwo biblioteczne, przepisy prawne są bardzo ogólne, odnoszące się do wszystkich budynków i instytucji publicznych. W dodatku większość zapisów pozostaje martwa lub są one realizowane niekonsekwentnie i z dużym opóźnieniem.

Nadal buduje się nie tylko biblioteki ale i szkoły, urzędy, restauracje i budynki mieszkalne, do których nie można wjechać na wózku. Dramatycznie to wygląda w małych miastach i wsiach. Paradoksalnie - stamtąd nadchodzi najmniej sygnałów, tam ludzie po prostu nie wychodzą z domu.

Musimy zdawać sobie sprawę, że termin "czytelnicy niepełnosprawni" jest uogólnieniem. Inne są potrzeby i ograniczenia czytelnika poruszającego się na wózku, inne czytelnika z dysfunkcją wzroku lub słuchu, inne dzieci, a inne osób starszych.

Spróbujmy odpowiedzieć na pytanie, czy budynki projektowane i budowane w ostatnich dziesięcioleciach, tak jak są coraz bardziej otwarte i przyjazne dla czytelnika sprawnego, czy w takim samym stopniu otwierają się dla czytelników niepełnosprawnych?

W krajach rozwiniętych, tak jak w Wielkiej Brytanii czy USA, akty prawne wyszczególniają biblioteki jako osobny typ budynków użyteczności publicznej i nakładają na służby biblioteczne szereg obowiązków odnośnie zakresu obsługi osób niepełnosprawnych. Formułują również zalecenia i praktyczne wskazówki dla projektantów budynków bibliotecznych i ich wnętrz. Zalecenia te dotyczą kilku kluczowych obszarów w bibliotece:

- strefy wejścia / wyjścia i kontroli,
- strefy katalogów i regałów,
- strefy miejsc pracy czytelników.

Niestety, często jest tak, że niepełnosprawni bardzo rzadko korzystają z biblioteki lub w ogóle. W wielu przypadkach wina leży po stronie bibliotekarzy, którzy nie rozpoznali potrzeb środowiska, w którym działają, gdzie statystycznie rzecz biorąc 10 % populacji to osoby niepełnosprawne.

Istnieją w kraju chlubne wyjątki, są to:

- biblioteki książki mówionej działające przy kilku bibliotekach wojewódzkich,
- Ośrodek Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych przy Książnicy Miejskiej w Toruniu.

Musimy rozmawiać z czytelnikami niepełnosprawnymi, pytać czego oczekują od biblioteki i szkolić personel w zakresie sposobu formułowania takich pytań. Inaczej nie zrozumiemy, co to znaczy biblioteka bez barier. Nie wystarczy poprzestać na usunięciu barier architektonicznych, jeśli zbiory

i źródła informacji pozostają poza zasięgiem czytelnika niepełnosprawnego. Istnieją sprawdzone i proste rozwiązania, takie jak: pokoje głośnego czytania, dostarczanie książek do domu czytelnika. Te tradycyjne metody wzbogacane są obecnie przez cyfrowe technologie gromadzenia i rozpowszechniania informacji i wyposażenie techniczne, począwszy od powiększalników tekstu i klawiatur z dużymi klawiszami, drukarek braille`owskich, syntezy mowy, zbiorów kaset wideo z zapisem języka migowego.

Usunięcie barier architektonicznych, wyposażenie techniczne, pakiet usług informacyjnych, kompetentny personel znający potrzeby czytelników - to podstawowe warunki, aby biblioteka stała się miejscem przyjaznym i twórczym dla czytelników niepełnosprawnych.

Informacje na temat obchodów Europejskiego Roku Osób Niepełnosprawnych w Polsce:

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3
00 - 513 Warszawa
e - mail: BPI@mpips.gov.pl
<http://www.mpips.gov.pl>

Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
ul. Gałczyńskiego 4
00 - 362 Warszawa

BIBLIOGRAFIA:

1. Integracja: magazyn dla niepełnosprawnych, ich rodzin i przyjaciół 2003 nr 2
2. Wapiennik E., Piotrowicz R., Osoby niepełnosprawne w Unii Europejskiej, Warszawa 2002
3. Wapiennik E., Piotrowicz R, Niepełnosprawny - pełnoprawny obywatel Europy, Warszawa 2002